

מסטודנט למורה - הכשרת מדריכים צעירים באנטומיה - מחקר-חלוץ

סמדר פלג PhD, יעל סיטון MPE, נילי שטיינברג PhD

הפקולטה למדעי התנועה והספורט, המרכז האקדמי לוינסקי וינגייט (קמפוס וינגייט), נתניה

תקציר

רקע: האנטומיה של מערכת השריר-שלד היא בסיס מרכזי בהכשרה של אנשי המקצוע בתחומי הבריאות והתנועה. בשנים האחרונות רווחת יותר ויותר הגישה של הוראת עמיתים קרובים (Near Peer Teaching-NPT), שלפיה סטודנטים בשנים מתקדמות מדריכים סטודנטים בשנה הראשונה ללימודיהם. הגישה הזאת מסייעת לסטודנטים הצעירים בלמידה וגם תורמת למיומנותם הפדגוגיות של המדריכים הצעירים תוך יצירת סביבה לימודית נגישה ובטוחה יותר.

המטרה: לתאר ולהעריך תוכנית הכשרה מובנית למדריכים הצעירים באנטומיה, ולבחון את תרומתה להתפתחותם האישית והמקצועית.

השיטות: שישה מדריכים צעירים השתתפו בתוכנית הכשרה דו-שלבית:

שלב א: סדנת הכנה טרום-שנתית שהתמקדה במיומנויות ההוראה; בסיומה הוגש תרגיל בשיטת המיקרו-הוראה (Micro-teaching) אשר כלל סרטוני הדרכה קצרים ששימשו למשוב עמיתים ולרפלקציה עצמית;

שלב ב: הכשרה תוך כדי העבודה (On the Job Training - OJT) במהלך שנת הלימודים. ההכשרה נעשית לפי מודל הלמידה ההתנסותית של Kolb שמתבססת על חוויה קונקרטית, רפלקציה, המשגה ויישום.

הערכת התוכנית כללה שאלון מובנה בן 13 היגדים וראיונות פתוחים עם מדריכי ה-NPT, וכן ריאיון חצי-מובנה עם שני נציגי סטודנטים משנה א'.

הנתונים נותחו כמותית (ממוצעים וסטיות תקן) ואיכותנית באמצעות ניתוח תמטי.

תוצאות: בקרב מדריכי ה-NPT נמצאה שביעות רצון גבוהה מהתוכנית, עם דירוגים שנעו בין 3.67 ל-4.67 מתוך 5.

ניתוח הראיונות העלה ארבע תמות מרכזיות:

1. השפעת הרקע והניסיון טרם ההכשרה;
2. התפתחות הדרגתית בתפקיד המדריך הצעיר;
3. למידה המבוססת על התאמה של ההוראה לצורכי הסטודנט;
4. העברה אפשרית של מיומנויות הדרכה לתחומים נוספים מעבר לאנטומיה.

מסקנות: תוכנית הכשרה מובנית למדריכי NPTs באנטומיה תרמה הן לשיפור חוויית הלמידה של סטודנטים שנה א' והן להתפתחותם המקצועית של המדריכים הצעירים. הממצאים מצביעים על חיזוק מיומנויות הרפלקציה והתאמת ההוראה ללומד וחיזוק התקשורת הפדגוגית, בצד מעבר מתפיסה של תפקיד המורה כמעביר ידע לתפיסה של תפקידו כמנחה תהליכי למידה. עוד נמצא כי המודל בר יישום בהכשרת אנשי מקצועות הבריאות והתנועה, ובפרט בפיזיותרפיה, שבה נדרשות מיומנויות דומות של הדרכה ושינוי התנהגות בתהליכי שיקום.

מילות מפתח: אנטומיה של מערכת השריר-שלד, הוראת עמיתים, הכשרת מדריכים צעירים, מיקרו-הוראה, הכשרה תוך כדי עבודה, (OJT) רפלקציה בהוראה

תודות

המחקר נערך בסיוע הקרן למחקר יישומי בהכשרה להוראה וחינוך, רשות המחקר, מכון מופ"ת. המחברים מבקשים להביע את תודתם על התמיכה במחקר זה.